

Katarina Frost
Alvans väg 24G
907 50 UMRA
tel/fax: 090-198710

GÖRAN
23/10-92

Rapport från arbeten utförda i Östra Sallerups Prästgårdspark, Hörby Kommun,
under Volontärlägret 17-30 augusti 1992.

Lägeransvarig och initiativtagare var arkeolog Katarina Frost. Sammanlagt 11 volontärer arbetade under 9 arbetsdagar i parken, under handledning av 8 arbetsledare.

Under dessa dagar uppmättes större delen av parken. Två träbroar snickrades, liksom två spänger. I parkens nordöstra kvarter rensades vägbanan ren från sly och grundstenarna till den ursprungliga stenvuren i detta kvarter rensades fram. Restaureringen av stenvuren som omger parken påbörjades och 36 meter av muren plockades ner till grundstenarna och lavades upp på nytt.

Arbeten utförda enligt Åtgärdsplan upprättad av Bore Eriksson, RAÄ Fornvårdsenh.
920622, samt godkänd av länsantikvarie Carin Bunte.

1. Uppmätning och dokumentation av parken.

Uppmättningsarbetet leddes av mättningsingeniör Göran Svensson från Lantmäteriet i Eslöv, assisterad av Agne Ohlsson. Lantmäteriet lånade även ut modern mät- och rit-utrustning till volontärlägret. Samtliga volontärer fick instruktion i mätteknik före arbetet påbörjades av Göran Svensson. Det är också Göran som har ritat kartan över parken.

En smått sensationell upptäckt, eller snarare återupptäckt, var placeringen av högarna i parkens sydöstra kvarter (se kartan) Möjligen rör det sig om en enorm kompass! Högarna är nämligen placerade så att de markerar vädersträcken! (En annan liten rolig detalj är att norr i kompassen förefaller peka rakt mot Klacksbacke, på vilken prästen Jöns Henriksson hade sitt "astronomiska observatorium". Samme man lät ju anlägga parken...)

Storleken på högarna varierar. Måtten 4 meter i diameter för de små högarna och 6 meter i diameter för de stora högarna stämmer nästan exakt, med mycket små variationer.

Under årets volontärläger inmättes varken höjder eller djup i parken, eftersom tiden inte räckte till.

När det gäller dokumentationen av arbetet så har det fotograferats och även videofilmats av volontärens och lägeransvarig.

2. Restaurering av stenvurar.

Restaureringen av stenvuren som omger parken påbörjades i det sydvästra kvarteret vid entrén till parken. Under ledning av lantbrukare Harry Olsson och Jan Borg, vilka båda är väl förtrogna med kallmurtekniken, restaurerades 36 meter av muren. Man använde de stenar som fanns på plats. Muren plockades

ner till grundstenarna och lavades därefter om enligt instruktionerna från Bore Eriksson. Yttersidorna är nu så släta de kan vara med tanke på att de flesta stenarna i muren är runda som ägg!

3. Gamla träbroar och spänger rivs och nya byggs...

Träbroar och spänger snickrades under ledning av snickare Otto Gustavsson och lantbrukare Gunnar Andersson. Vi valde att snickra broar vilka utseendemässigt inte skiljer sig från de föregående. De äldre broarna vilka var helt ruttna, uppmättes och avlägsnades. Nya broar och spänger fick samma mått. De bärande delarna snickrades av kärnvirke av ek. Dessa tjärades med vanlig trätjära uppblandad med balsamterpentin. Brobanan snickrades av lärkträ och även dessa tjärades undertill och på kanterna.

Efter påpekande från lantbrukaren Göte Nilsson vars får betar i parken för att hålla vegetationen nere, valde vi att lägga de klivna stockarna som utgör brobanan tätare än vad åtgärdsplanen föreskriver. Det har nämligen skett olyckor med fåren. (Dessa går på broarna och fastnar mellan stockarna. Förra året fastnade ett får mellan stockarna, bröt benet och blev hängande från bron ner i vattnet, där hon drunknade!) Eftersom vi har använt lärkträ hoppas vi att det går bra att ha stockarna något tätare, lärk förändras (enligt snickaren) mycket lite av yttre påverkan.

De äldre broarna och spängerna var från 1959 fick vi veta av Göte Nilsson.

4. Røjning av det nordöstra kvarteret.

Røjningsarbetet leddes av lantbrukare/skogsägare Börje Persson och skogsägare/leg. sjuksköt. Göran Börjesson. Røjningen av det nordöstra kvarteret utfördes i huvudsak enligt åtgärdsplanen. Vi fick fram vägbanan och kunde följa den längs kvarterets östra mur. Efter samråd med länsantikvarie Carin Bunte, vilken på plats gav oss tillstånd, fortsatte vi att röja fram vägbanan även längs den norra muren. Detta för att möjliggöra en uppmätning av kvarteret. Muren som idag inhägnar kvarteret är ett resultat av enskiftet i början av 1800-talet. (se bifogade kopior av äldre kartor.) De markerade stenarna på nya kartan är de uppmätta grundstenarna till den ursprungliga muren vilken på 1600-talet omgav parken. Dessa stämmer väl överens med den karta som upprättades någon gång under 1700-talet. På sikt bör även den ursprungliga muren restaureras.

All lövsly transporterades bort och eldades upp.

5. Røjning av sly utmed alla murar i parken...

Hann vi inte med!

Arbetet med volontärerna fungerade mycket bra och både volontärer och arbetsledare tyckte att det var både roligt och givande. Vi fortsätter gärna nästa år! Efter urvärdering av årets resultat har vi förslag på arbetsuppgifter till 1993 års volontärläger, samt ytterligare ett par önskemål till gagn för den unika parken.

Förslag till åtgärder inför 1993.

- Parkens inhägnad av fånät vilken idag utesluter parkens nordöstra kvarter, bör flyttas så att fåren även kan beta av det nyligen röjda kvarteret. Dessutom är det viktigt för besökare i parken att få se helheten, dvs att kunna promenera runt i hela parken.

Kanske kan "fornvårdspatrullen" utföra detta på försommaren?

- Den breda gatan mellan det sydöstra och det sydvästra kvarteret är en perspektivgata mot kyrkan. Från gatan i parken ser man kyrkan på höjden. Det är önskvärt att de alar som nu skymmer sikten och vilka dessutom står mitt i en av dammarna, fälls till förmån för perspektivet. Detta är viktigt för förståelsen av parken!

Stiftskogvaktaren Tryggve Persson, besökte parken under volontärläget och ställde sig då positiv till att detta viktiga perspektiv åter skulle komma fram. Han kan vara behjälplig vid en ev avverkning. (kopia av visitkort bifogas).

Kanske även de alar vilka växer mitt i vägbanan i det nu framröjda nordöstra kvarteret, kan avverkas samtidigt. Detta skulle underlätta framkomligheten avsevärt.

Förslag till arbetsuppgifter för 1993 års volontärer.

- Fortsatt restaurering av stenvägg mot väster.

- Fortsatta uppmätningar av parken, särskilt fiskdammarna i det nordvästra kvarteret. Om möjlighets ges bör man även mäta höjder och djup.

- Røjning av sly i det sydöstra kvarteret, norr om kompassen och fram till den kanal som delar södra delen av parken från den norra.

- Arkeologisk undersökning av 1 hög i kompassen. OBS! ej borttagande av högen, utan utgrävning runtomkring för att fastställa ursprunglig höjd och form. Kanske finns ytterligare spår i den ursprungliga markytan. Även en försiktig undersökning av högens plana yta för att finna spår efter den stenpyramid och fästet för vimpeln som enligt beskrivning från 1747 fanns i toppen av varje hög.

Övriga viktiga åtgärder

- Enligt den äldsta kända kartan fanns träd planterade längs kanalerna i parken. Fortfarande växer en lind i kanten av kanalen vid perspektivgatan. Enligt landskapsarkitekt Kjell Lundqvist på Alnarp, kan det röra sig om en parklind. Det kan vara ett rotskott från en ursprungligen planterad lind. Parklinden var vanligt förekommande som alléträd vid tiden för parkens anläggande. Några pollenprover i kanalerna längs perspektivgatan skulle kunna ge svar på den frågan. Innan upprensning av kanalerna bör pollen prov tas. På sikt är det viktigt att rensa upp kanalerna igen eftersom dessa dränerar de mycket vattensjuka kvarteren i parken med kompassen och hyllningen till Karl XI.

Inom ramen för volontärlägren finns inte ekonomiskt utrymme för att bekosta pollenanalyser. Finns andra lösningar?

- Det är önskvärt att högarna i kompassen markeras med vimplar eller pinnar, för att göra kompassen tydlig för besökare i parken. Ursprungligen fanns ju en färgglad vimpel i toppen på varje hög.

- En ny skylt med en aktuell karta över parken, bör också finnas vid parken.

Volontärlägret har väckt ett stort intresse för parken och dess historia i bygden. (Kopior av tidningsartiklar från volontärlägret bifogas) Detta har resulterat i flera närradioprogram, föredrag för allmänheten, studiebesök av skolklasser m fl. Positiva reaktioner överlag!

Bilagor:

Kopior av äldre kartor

kopior av tidningsartiklar

kopia av visitkort

Nya kartan (1992) samt

fotografier sänds separat.

Hörby 921005

Katarina Frost

Katarina Frost

arkeolog

Stephanie Wiche

Mathieu Sarochus

thevenot Denis

Pierre - Emmanuel - SAUTEREAU

Katrina Sandberg

Sofie Nebrand

ara byrd

Pia Sander

Helene Gustafsen

Emma Tomp

Karin Nilsson